

ERFRECHT EN TESTAMENTEN / VERSCHILLEN TESTAMENTVORMEN (‘testamenten langstlevende gehuwden’)

Elan Notarissen wil u graag inzicht geven in de verschillende mogelijkheden om de rechten en plichten van de langstlevende van beide echtgenoten/partners vast te leggen. Er zijn veel verschillende testamentvormen mogelijk om dit te realiseren:

1. Aangepast wettelijk erfrecht

In deze testamentvorm wordt het wettelijk erfrecht voor gehuwden op een aantal punten aangepast, dit om ervoor te zorgen dat er keuzevrijheid is wanneer er erfbelasting moet worden betaald en (in beperkte mate) hoeveel (voor zover er sprake kan zijn van erfbelasting). Er wordt ingegrepen in de rechten van de kinderen zodat de langstlevende volledig zelfstandig, zonder inspraak van de kinderen, alle beslissingen kan nemen met betrekking tot de nalatenschap tot diens overlijden.

De kinderen krijgen een vordering op de langstlevende ouder ter grootte van hun erfdeel.

2. Aangepast wettelijk erfrecht/terzijde schuiven van de wettelijke verdeling

In deze testamentvorm wordt het wettelijk erfrecht voor gehuwden aangepast of terzijde geschoven, zodat het mogelijk wordt dat de langstlevende (evt. in samenspraak met de kinderen) de nalatenschap anders gaat verdelen, danwel dat de langstlevende alles aan zichzelf toedeelt, maar dat dit bijvoorbeeld hierover niet binnen 3 maanden na het overlijden hoeft te worden beslist (maar binnen 8 maanden na overlijden c.q. 2 jaar). De langstlevende krijgt de mogelijkheid om te kiezen voor bepaalde vermogensbestanddelen als vooruitdeling op de erfenis (legaten). Hierbij kan de uiteindelijke belastingdruk (erfbelasting) worden verschoven naar de toekomst, maar bestaan er ook mogelijkheden om (later) te schuiven met vermogen.

Ook hier wordt ingegrepen in de rechten van de kinderen krijgen zij een vordering op de langstlevende ouder ter grootte van hun erfdeel, maar is de grootte van het erfdeel dus mede afhankelijk van de beslissing(en) welke de langstlevende maakt (voor wat betreft de legaten).

3. Vruchtgebruiktestament

Deze testamentvorm wordt vaak niet (meer) als zelfstandige testamentvorm gemaakt, maar meestal in combinatie met testamentvorm 1 of 2 (in hetzelfde testament). Hierbij is een betere/goede vorm van vermogensplanning mogelijk, maar het kiezen hiervoor heeft ook een aantal nadelen, op bijvoorbeeld het gebied van inkomstenbelasting (als er een eigen woning is) en het erfrecht (waarvoor Elan Notarissen diverse oplossingen in het testament heeft bedacht).

4. Combinatietestament

Deze testamentvorm combineert in eenvoudiger vorm de testamentvormen 1 en 3, en in ingewikkelder vorm de testamentvormen 2 en 3. Deze testamentvorm, meestal in de combinatie 2/3 wordt in diverse gevallen geadviseerd, meestal als er een meer dan gemiddeld vermogen aanwezig is en belastingplanning ook belangrijk is.

5. Tweetrapstestament

In deze testamentvorm wordt het wettelijk erfrecht voor gehuwden terzijde geschoven en vervangen door een regeling dat de langstlevende enig erfgenaam wordt (en de kinderen pas worden als de langstlevende is overleden). Deze testamentvorm kent, afhankelijk van de financiële en persoonlijke situatie van de maker van het testament, een aantal nadelen op het gebied van erfrecht (vergelijkbaar aan vruchtgebruik), erfbelasting (evt. extra heffing erfbelasting) en opeten op het geërfde vermogen (ten behoeve van derden).

6. Elan-optimaaltestament

Elan Notarissen heeft naast voormelde testamentvormen het Elan-optimaaltestament ontwikkeld, waarbij de belangen van de langstlevende voorop staan, zowel bij het overlijden van de eerste van beide echtgenoten/partners, maar ook tussentijds. Verder wordt er zoveel mogelijk bescherming van het vermogen (verkregen van de eerste van beide) tussen het overlijden van de eerste van beide echtgenoten/partners en het tweede overlijden van de laatste van beide ingebouwd. Er wordt als het ware een soort schil om de tweetrapsmaking heen gemaakt, waarin de voorwaarden en bedingen worden vastgelegd wie wanneer wat gaat krijgen en onder welke voorwaarden. De rechten van de langstlevende staan hierbij voorop, maar de rechten van de kinderen worden hierbij op de achtergrond ook goed geregeld.

Het wordt bijvoorbeeld, onder strikte voorwaarden, mogelijk gemaakt dat de kinderen ook voor het overlijden van de langstlevende erfgenamen zijn van het vermogen van de eerstoverledene.

In basis is het Elan-optimaaltestament een vorm van tweetrapstestament, alleen zijn de bekende en minder bekende nadelen van een tweetrapsmaking er uit gehaald en voor zoveel mogelijk voordelen op diverse gebieden ingebouwd. Deze testamentvorm wordt op maat gemaakt en de inhoud is afhankelijk van de persoonlijke en financiële situatie van de maker van het testament (zie ook de brochure hierover).

Aanvullende bepalingen

In alle gevallen wordt door Elan Notarissen ook naar de bijkomende wensen en de daarbij behorende bepalingen gekeken. Er zijn diverse aanvullende bepalingen mogelijk.

1. In bijna alle testamenten wordt enige vorm van 'uitsluitingsclausule' opgenomen (ook wel genoemd: privéclausule). Hiermee wordt voorkomen dat een ex-echtgenoot/partner van een kind recht krijgt op de erfenis, waarop een kind recht heeft gekregen of welke een kind al uitgekeerd heeft gekregen.

2. Verder staat in bijna elk testament opgenomen dat bij vooroverlijden van een kind het recht op diens erfdeel door zijn kinderen verkregen.

N.B. Deze laatste bepaling, maar ook de uitsluitingsclausule, zorgt er echter niet voor dat bij overlijden van het kind, hetgeen hij heeft gekregen (als erfdeel of als vordering) uit de erfenis van zijn ouder(s) rechtstreeks vererft naar zijn kinderen (of naar een broer/zuster, als het kind zelf geen kinderen heeft), en niet vererft naar de partner van het kind of een derde. Hiervoor is het nodig dat er de nodige aanvullende bepalingen worden gemaakt welke specifiek dat regelen. Er zijn slechts weinig testamenten tot op heden gemaakt welke dit regelen, alhoewel veel ouders denken dat dit dus wel geregeld is in hún testament.

Er zijn zelfs privéclausules welke er voor zorgen dat een groot deel van de erfenis van de ouder(s) naar de partner van het kind gaat bij het overlijden van het kind!

3. Onder omstandigheden kan het ook verstandig zijn om bij overlijden van de langstlevende geregeld te hebben dat een kind tot executeur van de nalatenschap wordt benoemd. Elan Notarissen adviseert een vorm van executele, waardoor de nalatenschap eenvoudiger kan worden afgewikkeld.

Deze punten zijn in de uitgebreidere testamentvormen standaard opgenomen.

Keuzes maken

Een keuze maken voor één van de genoemde testamentvormen, met eventuele aanvullende bepalingen, is niet altijd een gemakkelijke keuze. Voor een niet-geschoolde jurist kunnen testamenten en testamentvormen en –bepalingen veel op elkaar lijken, terwijl de uitwerking bij overlijden heel erg verschillend is. Dit geldt vooral voor basistestamenten, zoals deze in het verleden (maar ook nu nog steeds) worden gemaakt. Deze lijken in vogelvlucht misschien wel op uitgebreide(re) testamenten, maar regelen een aantal belangrijke punten niet of minder goed en zijn niet of minder goed op uw situatie toegesneden. Daarvoor zijn het dan ook basistestamenten. Deze testamenten regelen een beperkt aantal zaken, welke minder goed zijn aan het standaard erfrecht, op een andere manier.

Als Elan Notarissen willen wij graag dat u een keuze maakt, welke bij uw situatie past en adviseren wij u daarin graag. Wij hebben uitgebreide expertise op onder meer het gebied van erfrecht en testamenten. Graag verwijzen wij u hiervoor ook naar onze website: www.elannotarissen.nl.

Vertrouwen

Tot op zekere hoogte is het opmaken van het juiste testament een kwestie van vertrouwen dat de adviseur (notaris of kandidaat-notaris) zijn werk goed heeft gedaan. Juridische teksten laten opstellen aan de hand van een bespreking, en eventueel een vragenlijst, en vervolgens het concept daarvan lezen en doorgronden, kan lastig zijn. Al hoewel Elan Notarissen u het lezen van een concept zo gemakkelijk probeert te maken is het, afhankelijk van de keuzes, ook niet voor ons altijd mogelijk u de gehele tekst en de achterliggende gedachtes etc. van onze kant daarover tot in detail duidelijk te maken.

Keuzes maken en kosten

Het maken van keuzes welke het beste bij u passen is ook het maken van een keuze omtrent de kosten. Wij zijn hierin transparant: basistestamenten zijn goedkoper dan uitgebreide(re) testamenten. Ofwel, hoe uitgebreider een testament, hoe hoger de kosten in het algemeen zullen zijn. Het maken van een testament op maat, met diverse extra bepalingen, en het adviseren hierover kost meer tijd. Het niet goed en/of niet volgens uw wensen regelen van uw erfenis kan echter leiden tot veel ergernis, het mogelijk eerder dan nodig een nieuw testament opmaken, en op termijn ook nog eens u en/of uw erfgenamen (veel) geld kosten.